

Stockholm den 9 mars 2021

Stockholms tingsrätt
Box 8307
104 20 Stockholm

**Mål nr T 10741-20, Teddy Bondefalk ./ Region Stockholm,
angående skadestånd**

Tingsrätten har förelagt Teddy Bondefalk att ge in eventuella kompletteringar av sin talan och synpunkter på det protokoll som har upprättats efter sammanträde för muntlig förberedelse, att svara på vissa av tingsrätten upprättade frågor samt att avge samlad och slutlig bevisuppgift. Med anledning av detta får han anföra följande.

**1 JUSTERING AV TEDDY BONDEFALKS GRUNDER FÖR
TALAN**

- 1.1 Teddy Bondefalk vill inledningsvis genomföra en mindre justering av sina grunder för talan på så sätt att det tredje stycket i grunderna, såsom det har antecknats i tingsrättens sammanställning, ges följande lydelse:

Ingreppen utfördes trots att det saknades samtycke från Teddy Bondefalk och utan att han fått någon information om det förväntade vård- och behandlingsförloppet samt väsentliga risker för komplikationer. ~~och eventuell eftervård.~~ Inte heller fick han någon information om att det var första gången som ingreppet trakealresektion utfördes vid Karolinska Universitetssjukhusets öron-, näsa- och halsklinik i Huddinge.

2 SVAR PÅ TINGSRÄTTENS FRÅGOR

2.1 Betydelsen av Teddy Bondefalks tidigare arbetslivserfarenhet m.m.

2.1.1 Uppgifterna om Teddy Bondefalks tidigare arbetslivserfarenhet och förtroendeuppdrag har lämnats som en del i en allmän bakgrundsbeskrivning till tvisten och för att redogöra för hans personliga situation. Dessa omständigheter har inte åberopats till stöd för hans talan.

2.2 Teddy Bondefalks inställning till regionens påstående om att de skador han har orsakats beror på brister i vården och inte operationen som sådan

2.2.1 Teddy Bondefalk uppfattar att tingsrättens fråga i denna del har sin bakgrund i vad Region Stockholm (regionen) har anfört under punkten 3.3 i sitt svaromål (aktbilaga 37). Där har regionen – som en del av sin redogörelse för det ärende om patientskadeersättning som handlades hos Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag (LÖF) – återgett delar av det utlåtande som den 16 januari 2012 upprättades av den externe medicinske rådgivaren [REDACTED] (se aktbilaga 10).

2.2.2 Teddy Bondefalk kan konstatera att [REDACTED] har gjort de uttalanden som regionen har återgett på uppdrag av LÖF och som ett led i bedömningen av om det fanns förutsättningar att ge ut patientskadeersättning. De frågor som [REDACTED] har tagit ställning till har formulerats med utgångspunkt den terminologi som förekommer i 6 § första stycket patientskadelagen (1996:799). En av frågeställningarna har då varit om skadan med övervägande sannolikhet har orsakats av vård.

- 2.2.3 Mot denna bakgrund vill Teddy Bondefalk understryka att det nu aktuella målet inte rör frågan om han har rätt till patientskadeersättning eller inte. Frågan är i stället om han har rätt till ideellt skadestånd därför att sjukvårdspersonal som regionen har ansvarat för har utsatt honom för kirurgiska ingrepp som inte omfattades av ett informerat samtycke. Som rättslig grund för talan åberopas inte bestämmelser i patientskadelagen utan i första hand bestämmelsen i 2 kap. 6 § första stycket regeringsformen och i andra hand artikel 8 i Europakonventionen.
- 2.2.4 Vid dessa förhållanden får sambandet mellan de utförda ingreppen och skadan främst betydelse för frågan om operationen gav upphov till förutsebara risker som Teddy Bondefalk borde ha fått information om på förhand.
- 2.2.5 Teddy Bondefalks inställning i denna del är att det andningsstopp som han drabbades av den 31 maj 2011 innebar ett realiserande av en sådan risk som han borde ha fått information om före operationen. Teddy Bondefalk kan också konstatera att hans uppfattning i denna del får stöd av vad som anges i andra delar av utlåtande (se till exempel punkten 20 i utlåtandet, där det anges att "[d]en anmälda skadan är en sådan skaderisk som tydligt bör informeras om preoperativt").

3 YTTTRANDE ÖVER TINGSRÄTTENS SAMMANSTÄLLNING

3.1 Bakgrunden till tvisten bör i huvudsak antecknas som ostridig mellan parterna

- 3.1.1 När det gäller hur relevanta omständigheter i målet har sorterats i tingsrättens sammanställning kan Teddy Bondefalk konstatera att en

större del av sakomständigheterna i målet är ostridiga än vad sammanställningen ger uttryck för.

- 3.1.2 Regionen har inte ifrågasatt den bakgrundsbeskrivning som Teddy Bondefalk har gett i sin stämningsansökan. Han uppfattning är därför att sakomständigheterna i målet är ostridiga, med undantag för vad som har förevarit vid hans möten med sjukvården den 1 april och 18 maj 2011 samt vilka ingrepp han har samtyckt till och fått information om innan operationen den 24 maj 2011.
- 3.1.3 Mot denna bakgrund framstår det som missvisande att en så stor del av de ostridiga sakomständigheterna har antecknats på Teddy Bondefalks sida under rubriken ”UTVECKLING AV TALAN”, i stället för i den ostridiga bakgrunden.
- 3.1.4 Teddy Bondefalk har i och för sig förståelse för att bakgrundsbeskrivningen i sammanställningen måste ges en neutral utformning. Samtidigt är det viktigt att sammanställningen utformas på ett sätt som gör att det tydligt framgår vilka sakomständigheter som är tvistiga i målet och inte.
- 3.1.5 Om regionen skulle anse att det finns delar av händelseförloppet som är tvistiga mellan parterna – utöver de som Teddy Bondefalk nu har nämnt – bör detta tydligt anges.

3.2 Uppgifter i bakgrunden om Teddy Bondefalks preoperativa möten med sjukvården är inte ostridiga och bör korrigeras

- 3.2.1 Tingsrätten har under rubriken ”Händelseförloppet i anslutning till och under operationen”, i den ostridiga bakgrunden i sammanställningen (se sida 2), angett bland annat att Teddy Bondefalk den 1 april 2011 hade ett möte med läkaren XXXXXXXXXX, samt att denne

då uppgav att kirurgen [REDACTED] skulle kontaktas i syfte att avlägsna Teddy Bondefalks trakeostomi.

3.2.2 Vidare anges det i påföljande stycke att Teddy Bondefalk träffade [REDACTED] vid ett möte den 18 maj 2011, att Teddy Bondefalk då fick information om att [REDACTED] kunde utföra vissa kirurgiska ingrepp för att motverka andningsbesvären samt att Teddy Bondefalk därefter samtyckte till en operation enligt det upplägg som föreslagits vid mötet.

3.2.3 Enligt Teddy Bondefalk innehåller den ostridiga bakgrunden i dessa delar påståenden som är felaktiga och som inte har förts in av någon av parterna i målet. Som anförts ovan råder det delade meningar om vad som förevarit vid Teddy Bondefalks möten med sjukvården den 1 april och 18 maj 2011 samt om han har lämnat ett informerat samtycke till de ingrepp som utfördes den 24 maj 2011. Teddy Bondefalk anser därför att bakgrundsbeskrivningen i dessa delar bör ges en mer neutral utformning.

3.2.4 Mot denna bakgrund föreslår Teddy Bondefalk att den ostridiga bakgrunden i nämnda delar justeras och att den i stället formuleras enligt följande:

Den 1 april 2011 blev Teddy Bondefalk föremål för bedömning vid en multidisciplinär rond (så kallad larynxrond). I den journalanteckning som upprättades i anslutning till rondens angavs bland annat att Teddy Bondefalk hade en förträngning av luftstrupen på grund av att hans vänstra sköldkörtellob var förstörd. Det angavs också att hans fall skulle diskuteras med kirurgen [REDACTED] avseende kirurgiska ingrepp på luftstrupen för att på sikt kunna avlägsna trakeostomat.

Den 18 maj 2011 genomfördes ett möte där Teddy och Irene Bondefalk även träffade [REDACTED]. Det

beslutades därefter att Teddy Bondefalk skulle genomgå en operation, som planerades till den 24 maj 2011.

3.3 Regionen bör förtydliga sin inställning avseende det påstådda samtycket

3.3.1 Efter att ha gått igenom sammanställningen och skriftväxlingen i målet anser Teddy Bondefalk att regionens invändning om att den har inhämtat erforderligt samtycke från honom framstår som alltför vag och oprecis. Inför huvudförhandlingen i målet bör regionen därför i denna del precisera sin inställning genom att tydligt ange vilka ingrepp som den anser att Teddy Bondefalk har fått information om och samtyckt till att genomgå vid operationen den 24 maj 2011.

4 SAMLAD OCH SLUTLIG BEVISUPPGIFT

4.1 Muntlig bevisning

4.1.1 Partsförhör under sanningsförsäkran med *Teddy Bondefalk*.

4.1.2 Teddy Bondefalk ska höras om vad som avhandlades under de möten med sjukvården som föregick operationen den 24 maj 2011, vilka ingrepp han samtyckte till, omständigheterna kring operationen, det efterföljande händelseförloppet samt vilka konsekvenser som ingreppen har fått för honom.

4.1.3 Förhöret återopas till styrkande av

- att Teddy Bondefalk inte har samtyckt till de ingrepp som utfördes vid operationen den 24 maj 2011,
- att han inte fick någon information om det förväntade vård- och behandlingsförloppet eller väsentliga risker för komplikationer,

- att han inte fick någon information om att det var första gången som ingreppet trakealresektion utfördes vid Karolinska Universitetssjukhusets öron-, näsa- och halsklinik i Huddinge,
- att han efter operationen svävade i ovisshet om vilka ingrepp som hade utförts, samt
- att den begärda ersättningen är skälig.

Beräknad tidsåtgång: 45 minuter.

4.1.4 Vittnesförhör med *Irene Bondefalk*.

4.1.5 Irene Bondefalk är hustru till Teddy Bondefalk. Hon ska höras om vad som avhandlades under de möten med sjukvården som föregick operationen den 24 maj 2011, omständigheterna kring operationen, det efterföljande händelseförloppet, vilka konsekvenser som ingreppen har fått för Teddy Bondefalk samt upprättandet av lex Maria-anmälan till Socialstyrelsen.

4.1.6 Förhöret återopas till styrkande av

- att Teddy Bondefalk inte har samtyckt till de ingrepp som utfördes vid operationen den 24 maj 2011,
- att Teddy Bondefalk inte fick någon information om det förväntade vård- och behandlingsförloppet eller väsentliga risker för komplikationer,
- att Teddy Bondefalk inte fick någon information om att det var första gången som ingreppet trakealresektion utfördes vid Karolinska Universitetssjukhusets öron-, näsa- och halsklinik i Huddinge,

- att Teddy Bondefalk efter operationen svävade i ovisshet om vilka ingrepp som hade utförts, samt
- att den begärda ersättningen är skälig.

Beräknad tidsåtgång: 60 minuter.

4.1.7 Vittnesförhör med [REDACTED]
[REDACTED]

4.1.8 [REDACTED] är vän till Teddy och Irene Bondefalk. Hon ska höras om sina kontakter med makarna Bondefalk i anslutning till operationen, vad makarna Bondefalk har uppgett för henne i fråga om vilka ingrepp som Teddy Bondefalk samtyckt till att genomgå samt upprättandet av lex Maria-anmälan till Socialstyrelsen.

4.1.9 Förhöret återopas till styrkande av

- att Teddy Bondefalk inte har samtyckt till de ingrepp som utfördes vid operationen den 24 maj 2011,
- att Teddy Bondefalk inte fick någon information om det förväntade vård- och behandlingsförloppet eller väsentliga risker för komplikationer,
- att Teddy Bondefalk inte fick någon information om att det var första gången som ingreppet trakealresektion utfördes vid Karolinska Universitetssjukhusets öron-, näsa- och halsklinik i Huddinge, samt
- att Teddy Bondefalk efter operationen svävade i ovisshet om vilka ingrepp som hade utförts.

Beräknad tidsåtgång: 20 minuter.

4.1.10 Vittnesförhör med överläkaren och adjungerade professorn [REDACTED]
[REDACTED]

4.1.11 [REDACTED] är adjungerad professor vid Uppsala universitet samt överläkare i thoraxkirurgi vid Akademiska sjukhuset i Uppsala. Han ska höras om sina kontakter med [REDACTED], dennes arbetssätt samt sitt avslöjande av det forskningsfusk som [REDACTED] gjorde sig skyldig till i samband med dennes transplantationer av syntetiska luftstrupar vid Karolinska Institutet och Karolinska Universitetssjukhuset.

4.1.12 Förhöret återopas till styrkande av

- att [REDACTED] – bland annat i sin roll som kirurg på Karolinska Universitetssjukhuset och forskare på Karolinska Institutet – har lämnat felaktiga och vilseledande uppgifter till såväl kollegor som patienter, samt
- att Teddy Bondefalk inte har samtyckt till de ingrepp som utfördes vid operationen den 24 maj 2011.

Beräknad tidsåtgång: 45 minuter.

4.1.13 Sakkunnigförhör med läkaren och docenten [REDACTED]
[REDACTED]

4.1.14 [REDACTED] är docent vid Göteborgs universitet samt specialistläkare inom öron-, näsa och hals. Han ska höras om sin genomgång av Teddy Bondefalks patientjournal och sina slutsatser i det yttrande han upprättade inom ramen för den nu nedlagda förundersökningen i egenskap av sakkunnig hos Rättsliga rådet (se bilaga 7). Han ska också höras om de risker som de aktuella ingreppen har medfört och

som Teddy Bondefalk borde ha fått information om före operationen.

4.1.15 Förhöret åberopas till styrkande av

- att ingreppen på Teddy Bondefalk har innefattat risker som han borde ha fått information om innan han samtyckte till operationen den 24 maj 2011,
- att de ingrepp som utfördes inte var adekvata åtgärder för att avhjälpa den medicinska problematik som Teddy Bondefalk opererades för, samt
- att det av Teddy Bondefalks patientjournal inte framgår att han har samtyckt till de ingrepp som utförts.

Beräknad tidsåtgång: 45 minuter.

Observera: Eftersom [REDACTED] inte kommer att vara tillgänglig under vecka 21 bör förhöret med honom förläggas till huvudförhandlingsdagen den 31 maj 2021.

4.2 Skriftlig bevisning

4.2.1 Journalanteckning från Karolinska Universitetssjukhuset av den 1 april 2011 kl. 10.42 (aktbilaga 6, s. 135 och 136), till styrkande av

- att Teddy Bondefalk, vid larynxronden den 1 april 2011, inte lämnade sitt samtycke till de ingrepp som utfördes vid operationen den 24 maj 2011,
- att Teddy Bondefalk, vid larynxronden den 1 april 2011, inte fick någon information om det förväntade vård- och

behandlingsförloppet eller väsentliga risker för komplikationer, samt

- *att* avsikten var att trakeostomat skulle avlägsnas först på sikt.

4.2.2 Journalanteckning från Karolinska Universitetssjukhuset av den 18 maj 2011 kl. 13.40 (aktbilaga 6, s. 136 och 137), till styrkande av

- *att* Teddy Bondefalk inte lämnade sitt samtycke till de ingrepp som utfördes vid operationen den 24 maj 2011, samt
- *att* han inte fick någon information om det förväntade vård- och behandlingsförloppet eller väsentliga risker för komplikationer.

4.2.3 Journalanteckningar från Karolinska Universitetssjukhuset av den 26 maj 2011 kl. 13.51 (aktbilaga 8, s. 6), den 29 maj 2011 kl. 10.48 (aktbilaga 6, s. 150) och den 31 maj 2011 kl. 05.21 (aktbilaga 8, s. 7), till styrkande av

- *att* det den 31 maj 2011 ännu inte hade upprättats någon operationsberättelse,
- *att* den sjukvårdspersonal som deltog i eftervården av Teddy Bondefalk var ovetandes om vilka närmare ingrepp som hade utförts, samt
- *att* Teddy Bondefalk efter operationen svävade i ovisshet om vilka ingrepp som utförts.

4.2.4 Irene Bondefalks anmälan till Socialstyrelsen av den 20 juni 2011 (aktbilaga 13) samt hennes brev till Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag av den 25 juli 2011 (aktbilaga 22), till styrkande av

- att Teddy Bondefalk inte lämnat sitt samtycke till de ingrepp som utfördes vid operationen den 24 maj 2011,
- att Teddy Bondefalk inte fått information om det förväntade vård- och behandlingsförloppet eller väsentliga risker för komplikationer,
- att Irene och Teddy Bondefalk fick ta del av operationsberättelsen först den 13 juni 2011, samt
- att Teddy Bondefalk efter operationen svävat i ovisshet om vilka ingrepp som utförts.

4.2.5 Irene Bondefalks kompletterande anmälan till Socialstyrelsen av den 4 juli 2011 (aktbilaga 14), till styrkande av

- att Teddy Bondefalk inte lämnat sitt samtycke till de ingrepp som utfördes vid operationen den 24 maj 2011, samt
- att Teddy Bondefalk inte fått information om det förväntade vård och behandlingsförloppet eller väsentliga risker för komplikationer.

4.2.6 Karolinska Universitetssjukhusets interna händelseanalys av den 14 november 2011 (aktbilaga 12), till styrkande av

- att [REDACTED] operationsberättelse fördes in i Teddy Bondefalks patientjournal först den 2 juni 2011, samt
- att Teddy Bondefalk efter operationen svävade i ovisshet om vilket ingrepp som utförts.

4.2.7 Överläkaren [REDACTED] yttrande till Socialstyrelsen av den 24 november 2011 (bilaga 1), till styrkande av

- att Teddy Bondefalk inte lämnat sitt samtycke till de ingrepp som utfördes vid operationen den 24 maj 2011,
- att Teddy Bondefalk inte fått information om det förväntade vård- och behandlingsförloppet eller väsentliga risker för komplikationer, samt
- att Teddy Bondefalk inte fick någon information om att det var första gången som ingreppet trakealresektion utfördes vid Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge.

4.2.8 Teddy och Irene Bondefalks yttrande över Socialstyrelsens förslag till beslut av den 28 juni 2012 (bilaga 2), till styrkande av

- att Teddy Bondefalk inte lämnat sitt samtycke till de ingrepp som utfördes vid operationen den 24 maj 2011,
- att Teddy Bondefalk inte fått information om det förväntade vård och behandlingsförloppet eller väsentliga risker för komplikationer,
- att Irene och Teddy Bondefalk fick ta del av operationsberättelsen först den 13 juni 2011, samt
- att Teddy Bondefalk efter operationen svävat i ovisshet om vilka ingrepp som utförts.

4.2.9 Utskrift av polisförhör den 23 februari 2017 med överläkaren   (bilaga 3), till styrkande av

- att Teddy Bondefalk inte lämnat sitt samtycke till de ingrepp som utfördes vid operationen den 24 maj 2011, samt

- att Teddy Bondefalk inte informerats om vård- och behandlingsförloppet eller väsentliga risker för komplikationer.

4.2.10 Utskrift av polisförhör den 15 september 2017 med läkaren [REDACTED] [REDACTED] (bilaga 4), till styrkande av

- att Teddy Bondefalk inte lämnat sitt samtycke till de ingrepp som utfördes vid operationen den 24 maj 2011, samt
- att Teddy Bondefalk inte informerats om vård- och behandlingsförloppet eller väsentliga risker för komplikationer.

4.2.11 Utskrift av polisförhör den 31 oktober 2016 med läkaren [REDACTED] [REDACTED] (bilaga 5), till styrkande av

- att det den 31 maj 2011 ännu inte hade upprättats någon operationsberättelse,
- att den sjukvårdspersonal som deltog i eftervården av Teddy Bondefalk var ovetandes om vilka närmare ingrepp som hade utförts, samt
- att Teddy Bondefalk efter operationen svävade i ovisshet om vilka ingrepp som utförts.

4.2.12 Medicinskt utlåtande av docenten och överläkaren [REDACTED] av den 16 januari 2012 (aktbilaga 10) jämte av LÖF upprättade frågeställningar (bilaga 6), till styrkande av

- att Teddy Bondefalk inte lämnat sitt samtycke till de ingrepp som utfördes vid operationen den 24 maj 2011, samt

- att Teddy Bondefalk inte fick information om det förväntade vård- och behandlingsförloppet eller väsentliga risker för komplikationer.

4.2.13 Yttrande av Rättsliga rådet den 24 januari 2017 (bilaga 7), till styrkande av

- att ingreppen på Teddy Bondefalk har innefattat risker som han borde ha fått information om innan han samtyckte till operationen den 24 maj 2011,
- att de ingrepp som utfördes inte var adekvata åtgärder för att avhjälpa den medicinska problematik som Teddy Bondefalk opererades för, samt
- att det av Teddy Bondefalks patientjournal inte framgår att han har samtyckt till de ingrepp som utförts.

5 ÖVRIGA HANDLINGAR

5.1 Teddy Bondefalk ger även in följande handlingar:

- Förslag den 4 juni 2010 om att rekrytera [REDACTED] som gästprofessor vid Karolinska Institutet och överläkare vid Karolinska Universitetssjukhuset (bilaga 8),
- överenskommelse den 5 oktober 2010 om inrättande och tillsättning av [REDACTED] anställning (bilaga 9),
- Karolinska Institutets rapport den 21 mars 2016 (bilaga 10),
- Karolinska Institutets beslut den 23 mars 2016 att avskeda [REDACTED] från sin anställning som senior forskare (bilaga 11),

- rapport av professor emeritus [REDACTED] den 31 augusti 2016, ”Fallet [REDACTED] – Utredning av verksamheten med transplantationer av syntetiska luftstrupar vid Karolinska Universitetssjukhuset”, (bilaga 12),
- artikel i tidningen The Washington Post den 7 september 2016, “‘Biggest scandal’ in Swedish medicine touches Nobel Prize with two committee members asked to resign” (bilaga 13),
- artikel i tidningen The Guardian den 1 september 2017, ”Dr Con Man: the rise and fall of a celebrity scientist who fooled almost everyone” (bilaga 14), samt
- ansökan om stämning mot [REDACTED] den 29 september 2020 (bilaga 15).

5.2 Ovannämnda handlingar åberopas inte som bevisning. Teddy Bondefalk kommer dock översiktligt att hänföra sig till handlingarna under sakframställningen i målet.

5.3 Teddy Bondefalk gör gällande att det finns gemensamma nämnare mellan den operation som genomfördes av honom den 24 juni 2011 och de transplantationer av syntetiska luftstrupar som [REDACTED] [REDACTED] genomförde på tre patienter under perioden den 9 juni 2011 till den 7 augusti 2012.

5.4 Under sakframställningen i målet kommer Teddy Bondefalk därför kortfattat att redogöra för Karolinska Institutets och Karolinska Universitetssjukhusets rekrytering av [REDACTED], hans roll som läkare och forskare samt de händelser som har lett fram till att han har fått avsluta sin anställning och att han nu står åtalad för brott.

5.5 Teddy Bondefalk utgår ifrån att innehållet i nämnda handlingar är ostridigt mellan parterna och att de därför inte behöver åberopas som bevisning i målet.

6 MÅLETS FORTSATTA HANDLÄGGNING

6.1 Utöver vad som framgår av protokollet från den muntliga förberedelsen i målet bör regionen även föreläggas att yttra sig över vad Teddy Bondefalk har anfört i avsnitt 3.1 och då ange om den godtar vad han har angett i fråga om vilka sakomständigheter som är ostridiga i målet och inte.

6.2 Vidare bör regionen komma in med en precisering av sin invändning i fråga om vad Teddy Bondefalk har fått information om och samtyckt till (se avsnitt 3.3 ovan).

Som ovan,

Rikard Samuelsson

Erik Scherstén

Frida Andersson